

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ «ЕМОЦІЙНИХ» РОБОТІВ І ЛЮДИНИ

Гриненко А. О.

Науковий керівник – д.ф.н., проф. Штанько В.І.

Харківський національний університет радіоелектроніки

61166, Харків, просп. Науки,14, каф. філософії, тел. (057) 702-14-65

e-mail: anastasiia.hrynenko@nure.ua.

Robotics is developing rapidly, and robots have already become invaluable production assistants. We are on the cusp of a revolution in robotics right now. According to one of the possible scenarios, robots will become our best friends. This scenario is only possible if the robots have empathy. But can machines have empathy? What would be the interaction between man and machine if the robot could show feelings and have empathy? What problems can humanity face in this case? And is it worth continuing to develop “emotional” robots?

Сьогодні активно ведеться розробка роботів, які все більше нагадують людей як за зовнішністю, так і за своєю поведінкою. Ще в минулому столітті, як зазначає Галкін Д. В., відомий американський робототехнік Ханс Моравік запропонував концепцію робота не як раба, а як партнера, який співіснує разом з людиною [1]. Концепція Моравіка робить акцент на соціальних функціях робота. Такий робот має не лише вміння розпізнавати слова, а й емоції співбесідника, і відповідно на них реагувати. Вже зараз робототехнікам вдається копіювати зовнішній вигляд людини, проте з внутрішнім світом все складніше.

Що відрізняє людей від роботів зі штучним інтелектом? Популярною є відповідь про наявність емпатії у людей [2]. Саме емпатія допомагає людям орієнтуватися в соціальних ситуаціях та ефективно взаємодіяти з іншими людьми. Але чи можливо створити машину, яка здатна до співчуття? Якщо вдасться створити тренажери емоційного досвіду для штучного інтелекту або сформувати штучні спогади, як у романі Філіпа Діка «Чи мріють андроїди про електричних овець», то чи можна буде вважати штучно сформовану якість справжньою емпатією [3]? На мою думку, ні. Дійсно, робот може створювати видимість вираження своїх емоцій. Але важливо пам'ятати, що людина влаштована набагато складніше будь-якої машини. Наприклад, окрім досвіду та інформації з органів чуття, люди приймають свої рішення на основі інтуїції. Природа багатьох почуттів та емоцій людини все ще залишається таємницею, тож їх неможливо запрограмувати. Отже, роботи зможуть лише транслятувати емоції, які запрограмовані в них, але не співчувати та переживати по-справжньому.

Проте навіть штучна емпатія зробить взаємодію людини і робота більш ефективною та комфортною. Саме тому можна припустити, що такі гуманоїдні емоційні роботи використовуватимуться перш за все в якості

допомоги людям, наприклад, як роботи-доглядальниці за літніми людьми та людьми з обмеженими можливостями.

Уявімо андроїда, який розуміє наші емоції та може відповідно реагувати на них. При взаємодії з таким роботом людина бачитиме багато спільного між ним і собою. Дійсно, у разі розповсюдження таких роботів грань між людиною та машиною буде все більше стиратися. Постає питання про емоційну прив'язаність. Оскільки роботи виконуватимуть важливу роль в житті людей, то для багатьох, особливо для самотніх людей похилого віку, а також у разі інтимних робото-послуг, вони не будуть просто машинами, а займуть більш близьку до людини позицію. Для дітей андроїди можуть навіть стати друзями [1]. Роботи цілком мають шанс у майбутньому стати повноцінними суб'єктами соціальних відношень, наприклад, одружуватись з людьми. Тоді з'являється питання про правовий статус деяких роботів. Також якщо роботи стануть частиною суспільства, нашими друзями, то виникає питання, чи не є використання роботів в якості слуг рабством. З'явиться необхідність у створенні певних етичних норм як для гуманоїдних «емоційних» роботів, так і для людей, які будуть з ними взаємодіяти.

Ще однією проблемою є те, що людиноподібні роботи можуть бути використаними компаніями для маніпуляції своїми клієнтами заради додаткових продажів товарів [4]. Вони зможуть аналізувати вираз обличчя та прогнозувати бажання клієнта. При цьому навряд чи багато людей будуть постійно критично аналізувати реакцію такого робота, а сам андроїд буде просто працювати в інтересах тих, хто його запрограмував.

Отже, ідея надання роботам соціальних навичок і можливості розпізнавати емоції допоможе зробити відносини людини і робота більш природними. Але сфера відносин людей і «емоційних» роботів має багато дискусійних етичних питань, а отже, потребує установлення певних правил. Важливо вже сьогодні готуватися до широкого поширення чутливих андроїдів і розробляти норми їх взаємодії з людьми.

Список використаних джерел

1. Галкин Д.В. Основания социальной робототехники в контексте социально-гуманитарных исследований. Вестник Омского университета. 2014. № 2. С. 167–177.

2. Miller J. Can a machine have empathy? URL: <https://www.linkedin.com/pulse/can-machine-have-empathy-jason-miller>. (Дата звернення: 11.05.2021).

3. Philip K. Dick. Do Androids Dream of Electric Sheep? URL: https://files.cercomp.ufg.br/weby/up/410/o/Phillip_K._Dick_-_Do_Androids_Dream_of_Electric_Sheep_c%3%B3pia.pdf.

4. Волков А. Человек и робот: лицом к лицу. URL: <https://scientifically.info/publ/5-1-0-276>. (Дата звернення: 11.05.2021).